

Johan Rasmusson  
Revisionsdirektör  
Certifierad kommunal revisor  
040-675 38 99  
[johan.rasmusson@skane.se](mailto:johan.rasmusson@skane.se)

Datum 2016-08-09  
Dnr 1600278

1 (3)

Regionstyrelsen  
Sjukvårdsnämnd Sund  
Hälsa- och sjukvårdsnämnden

## Granskning Psykiatri (rapport nr 3 - 2016)

På uppdrag av Region Skånes revisorer har Capire Consulting AB granskat psykiatri inom Region Skåne. Det övergripande syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för att bedöma

1. Psykiatri i Region Skåne vad gäller verksamhet, organisation och styrning
2. Slutenvården i Malmö mot bakgrund av IVO:s kritik
3. Effekter och konsekvenser av uteblivna och sent avbokade besök.

Den psykiatriska verksamheten inom hela Region Skåne är organiserad som en division under sjukvårdsnämnd Sund. Den psykiatriska slutenvården i Malmö har varit föremål från kritik från bland annat IVO. Revisorerna har i en tidigare utförd förstudie uppmärksammat problem med många uteblivna besök inom psykiatri.

Kontaktpersoner från revisorskollegiet har varit Inger Åbonde. Greger Nyberg och Johan Rasmusson har varit projektledare från revisionskontoret.

### **Verksamhet, organisation och styrning på aggregerad nivå**

Psykiatri Skånes efterlevnad av lagar och fastställda mål är god och förbättringar har skett som ett direkt resultat av de åtgärder som vidtagits efter kritik från tillsynsmyndigheterna. Förbättringarna avser inte endast verksamhetsområde Malmö utan gäller i allmänhet Psykiatri Skåne som helhet.

Verksamhetens resultat ligger överlag nära de medelvärden som mäts upp för hela riket samtidigt som resursanvändningen inom den skånska psykiatri är lägre än riksgenomsnittet. Verksamheten drivs med en ekonomi som i stort sett varit i balans. Psykiatri Skåne ger samtidigt själv tydligt uttryck för behov av fler vårdplatser och fler anställda. En långsiktig strategisk plan för hur psykiatri ska utvecklas med hänsyn till de omfattande utmaningar som sker behandlingsmässigt och demografiskt med mera saknas dock som vägledning för sådana beslut.

Psykiatri Skånes organisation liksom den interna styrningen inom divisionen är ändamålsenlig. Divisionen har dock växande svårigheter med kompetensförsörjningen. Problem finns även i samspelet med primärvården och kommunerna som leder till ökad belastning på specialistpsykiatri.

Den regionala uppdragsstyrningen av psykiatrins verksamhet behöver utvecklas och distinktionen mellan uppdragsstyrning och driftsledning tydliggöras. Sjukvårdsnämnd Sunds roll och uppgifter som driftledningsnämnd gentemot Psykiatri Skåne och dess regionövergripande uppdrag har inte varit tydligt under den period som granskats.

Under de senaste åren har Psykiatri Skånes verksamhet och resultat redovisats som en integrerad del av sjukvårdsförvaltningen Sund. En för divisionen samlad och dokumenterad bild finns inte.

Vår samlade bedömning är att Psykiatri Skåne på förvaltningsnivå har en ändamålsenlig organisation och styrning. Däremot ser vi brister i den politiska styrningen av psykiatri. De berörda politiska organen, HSN och deras särskilda beredning för psykiatri, tandvård, primärvård samt sjukvårdsnämnd Sund, har inte sinsemellan tydliga roller och ansvar. Distinktionen mellan uppdragsstyrning och driftsledning är inte tydlig.

### **Slutenvården i Malmö**

Efter föreläggande från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har uppdragits att vidta genomgripande åtgärder rörande bland annat brister i internutredningar, bemanningen, riskanalyser, egenkontroll och patienters och närståendes möjlighet att delta i patientsäkerhetsarbetet. De faktorer som bidragit till det höga antalet suicid inom heldygnsvården är framförallt brister i bemanning och ledarskap samt outvecklade system och rutiner för patientsäkerheten.

Som ett resultat av kritiken har Psykiatri Skåne, som fortsättningsvis har stått under IVO:s tillsyn, sammanställt en för hela divisionen gemensam handlingsplan. Merparten av punkterna har enligt våra iakttagelser genomförts eller så finns en tidplan för genomförandet.

*Vår samlade bedömning* är att de omfattande satsningar som gjorts inom heldygnsvården i Malmö har lett till ökad patientsäkerhet och färre suicid. De brister som IVO påpekat har i stort sett åtgärdats eller är på väg att åtgärdas. Vår bedömning är därför att det är av stor vikt att säkerställa att det finns tillräckliga personella förutsättningar och kompetens för det fortsatta genomförandet. Därtill bör en god arbetsmiljö säkerställas så att ledning och personal kan ha fullt fokus på patientarbetet.

### **Uteblivna besök**

Andelen uteblivna besök av det totala antalet planerade besök inom Psykiatri Skåne har ökat de senaste två åren och är relativt omfattande jämfört med situationen inom somatisk vård, men ligger på samma nivåer som psykiatri i övriga landet. Psykiatrins patientgrupp har i vissa fall på grund av sin sjukdom svårare att komma till avtalat besök.

Kostnaderna för uteblivna besök är svåra att uppskatta eftersom den tid som frigörs används för andra uppgifter, bland annat administration. Patienternas säkerhet är det mest centrala att beakta gällande uteblivna besök. Det kan förutsättas att de inbokade besöken är medicinskt motiverade och att den relativt höga frekvensen uteblivna eller sent avbokade besök därmed är negativt för patientens hälsa och behandlingens effektivitet. Psykiatri Skåne har inte en uttalad strategi gällande hantering av uteblivande patienter.

*Vår samlade bedömning* är att andelen inställda/sent avbokade besök kan minskas i syfte att öka tillgängligheten för patienterna och andelen direkt patientarbete. Psykiatri Skåne behöver, för patientens bästa, aktivt och systematiskt öka patientens motivation att komma till bokade besök.

Granskningen har bland annat identifierat följande **förbättringsområden**:

1. Arbetet med att utveckla regionala vårdprogram behöver förstärkas och systematiseras.
2. Det behöver tydliggöras hur tillbudsstående, effektiva behandlingar kan göras tillgängliga på ett likvärdigt sätt för befolkningen i hela Skåne.
3. Den regionala uppdragsstyrningen av psykiatrins verksamhet behöver utvecklas och distinktionen mellan det politiska ansvaret för uppdragsstyrning och driftsledning tydliggöras.
4. Det bör prövas om nuvarande organisatoriska modell i vilken Psykiatri Skåne är en division inom en av de tre sjukvårdsförvaltningarna är den mest ändamålsenliga.
5. I slutenvården i Malmö bör säkerställas att bemanningen över dygnet är tillräcklig samt att arbetsmiljön är god.
6. I slutenvården i Malmö ska samtliga anställda, även vikarier, vara väl insatta i och kunna genomföra det löpande patientsäkerhetsarbetet enligt gällande rutiner.
7. Väntetiderna till besök inom slutenvården i Malmö bör kortas.
8. Arbetet med att minska uteblivna/inställda besök och öka patientens motivation behöver bli mer aktivt och systematiskt.

Revisorerna emotser svar på rapporten och särskilt områdena ovan. Vilka åtgärder planeras för att uppnå dessa förbättringar, och hur ser tidplanen ut för detta? Regionstyrelsen och respektive nämnd uppmanas att svara utifrån sina perspektiv och uppdrag.

Vi emotser svar senast 2016-10-31.

För revisorskollegiet

Lars-Erik Lövdén  
Ordförande

Johan Rasmusson  
Revisionsdirektör